

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการสอดแทรก
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รายวิชาอาหารพื้นเมืองอีสาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3

DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING, RESPONSIBILITIES, AND LEARNING ACHIEVEMENT
WITH ACTIVITIES PACKAGE IN THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY THE SUBJECT OF
LOCAL FOOD FOR MATHAYOM SUKSA 2

ประภาพรพรณ สุพันธ์ธรรม*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี กลางประพันธ์**

ดร.ระพีพรพรณ ร้อยพิลา***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการชุดการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบะสีวิทยาคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบะสีวิทยาคม อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 63 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 33 คน เป็นกลุ่มทดลอง และชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2/2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 6 ชนิดประกอบด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t – test for Dependent Samples, t – test for Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (ANCOVA)

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและกลุ่มควบคุม ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกลุ่มควบคุม ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน แต่หลังเรียนแตกต่างกัน โดยนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความรับผิดชอบระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลอง

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการกองอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน แต่หลังเรียนแตกต่างกันโดยนักเรียนกลุ่มทดลอง คะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติ หลังเรียนแตกต่างกัน โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน เมื่อเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและชุดการเรียนรู้แบบปกติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรวิธีการเรียนซึ่งมีอยู่ 2 วิธี คือ วิธีเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิธีการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติและตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ปานกลาง และต่ำ มีปฏิสัมพันธ์กันบางส่วน ซึ่งส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The purpose of this research was to research creative thinking, responsibilities, and learning achievement by using project work learning activities package of the sufficiency economy philosophy and normal learning activities package in the subject of Local Food. The sample groups consisted of 63 students from two classes, one consisted of 33 students for the experimental group and the other consisted of 30 students for the controlled group at Bahi Wittayakom School under the Secondary Educational service area 23, in the secondary semester of academic year 2013.

The results of the research were : The posttest average scores of creative thinking, responsibilities, and learning achievement of the experimental group was higher than pretest at the .05 level of significance. The pretest average scores of the creative thinking between the experimental group and the controlled group was not different but the posttest was different, the average scores of the experimental group was higher than the average scores of the controlled group. The pretest average scores of the responsibilities between the experimental group and the controlled group the posttest was different. The pretest average scores of the learning achievement between the experimental group and the controlled group the posttest was different. The creative thinking, responsibilities, and learning achievement of the students learning with project work activities package of the sufficiency economy philosophy and the controlled group learning with normal learning activities package with learning aspiring achievement motivation were different of significance 2 learning variables : learning with project work activities package of the sufficiency economy philosophy and the controlled group learning with normal learning activities package and aspiring achievement motivation variable with 3 level (high, medium, low) did not have an interaction with creative thinking but interacted with responsibilities and learning achievement at the .05 level of significance. Index of Effectiveness, t- test (Dependent Samples), t – test (Independent Samples), Multivariate Analysis of Variance, (MANOVA) , Analysis of Variance (ANOVA) and Analysis of Covariance (ANCOVA).

ภูมิหลัง

ในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 4-7) ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร สมรรถนะสำคัญของนักเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นภาพรวมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้มีความชัดเจนมากขึ้น มีหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรมนำความรู้ มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต ทั้งหมดนี้เป็นแนวความคิดที่สอดคล้องกันของสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (เอกรินทร์ สิมหาศาล, 2549 : 2-3) นอกจากนี้นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 31) ได้กำหนดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในสังกัดให้ครบทุกแห่ง ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นจุดเน้นในการพัฒนานักเรียน โดยคำนึงถึง 3 หลักการได้แก่ ความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อมตามความเป็นจริง ความมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้อง และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตที่ต้องประสพกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรู้ต่างๆ อย่างรอบคอบระมัดระวังควบคู่ไปกับ 2 เงื่อนไขสำคัญที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานของจิตใจและการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง นั่นคือเงื่อนไขความรู้ประกอบการฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการ ความรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ จึงต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสวงหาความรู้ เพิ่มพูนความรู้ จัดการความรู้ และต่อยอดความรู้อยู่ตลอดเวลาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก อีกเงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญคือเงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากในปัจจุบัน ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ไปในการแก้ปัญหาและผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ยิ่งในอนาคตสังคมมีแนวโน้มที่จะทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น บุคคลต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ไปในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นการเตรียมเยาวชนให้อยู่ในสังคมอนาคตได้ดี จึงควรเตรียมการในเรื่องการส่งเสริมหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เสียตั้งแต่ปัจจุบัน ให้ควบคู่ไปกับการส่งเสริมหรือพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ด้วย (สมศักดิ์ ภูวิภาดาบรรณ, 2544 : 3)

การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นสิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7) นอกจากนี้คุณธรรมที่โรงเรียนควรปลูกฝังแก่ผู้เรียนอีกประการหนึ่ง คือ ความรับผิดชอบ ซึ่งลักษณะสำคัญของความรับผิดชอบนั้นเป็นลักษณะของความ เป็นพลเมืองดี เป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคลซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนเองและมีความซื่อสัตย์สุจริต การที่บุคคลมีลักษณะความรับผิดชอบ จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข ความรับผิดชอบจึงเป็นจริยธรรมประการหนึ่งอันควรปลูกฝัง เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นและที่สำคัญคือเด็กและเยาวชนพึงควรมีและประพฤติปฏิบัติให้เป็นลักษณะนิสัยของคนดีอย่างแท้จริง (มารศรี กลางประพันธ์, 2549 : 261)

จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ. 2549-2553) มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ จากผลการประเมิน ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ

และมีการคิดแบบองค์รวมได้ระดับคุณภาพ พอใช้ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ ปัญหาที่พบคือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผู้เรียนขาดการคิดสร้างสรรค์ และไม่ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดเท่าที่ควร และในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร จากการประเมินในภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่าไม่ได้มาตรฐานคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ค่าเฉลี่ยของผลประเมินมีค่าน้อยกว่า 2.60 ซึ่งเป็นปัญหาที่ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสหวิทยาเขตดำรงธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องตระหนักและพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ คุณธรรมด้านความรับผิดชอบทางการเรียน และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

จากการศึกษางานวิจัยการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี พบว่า วิธีการและรูปแบบการสอนที่เหมาะสมวิธีหนึ่ง คือ การนำรูปแบบการสอนแบบโครงงาน ซึ่งผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองวิธีการ และจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งประกอบด้วยความคิดหรือข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเห็นโครงสร้างของข้อมูลและสร้างความรู้ ความคิดให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับข้อมูลที่สำคัญๆ ได้ ช่วยจัดระเบียบความคิด ที่เป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาและสิ่งต่างๆ ได้ง่าย เร็วขึ้นและจดจำได้นาน โครงงานนอกจากใช้ในการประมวลความรู้หรือจัดความรู้แล้วยังใช้เป็นเครื่องมือทางการคิดได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก การสร้างความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมในสมอง จำเป็นต้องมีการแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม โครงงานเป็นรูปแบบของการแสดงออกของความคิดที่สามารถมองเห็นและอธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจนเป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักคิดและช่วยสนับสนุนความคิดของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม และเป็นการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง (ทิตนา แชมมณี, 2545 : 47) และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาบูรณาการกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนัก และเข้าใจในหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้นำหลักคุณธรรม จริยธรรม ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในด้านต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตระหนักในความจำเป็นในการที่จะต้องแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน จึงสนใจที่จะศึกษาและนำวิธีการจัดการเรียนการสอนมาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และชุดการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เพื่อเปรียบเทียบวิธีเรียน ทั้ง 2 วิธี ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นข้อเสนอแนะพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตรและเทคนิคการสอนของครู และจะนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประกอบกับในปัจจุบัน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง เนื่องจากนักเรียนขาดคุณสมบัติในเรื่องความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ และไม่ตั้งใจเรียน สืบเนื่องมาจากการขาดแรงจูงใจในการเรียน (ปรียาพรวงศ์ อนุตรโรจน, 2546 : 229) กล่าวถึงแรงจูงใจมีบทบาทและมีความสำคัญต่อพฤติกรรมกรเรียน และความสำเร็จของนักเรียนโดยเฉพาะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motivation) ดังนั้นแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเป็นอย่างมาก การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น และยังสามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างเต็มที่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกลุ่มที่โดยชุดการเรียนรู้แบบปกติ

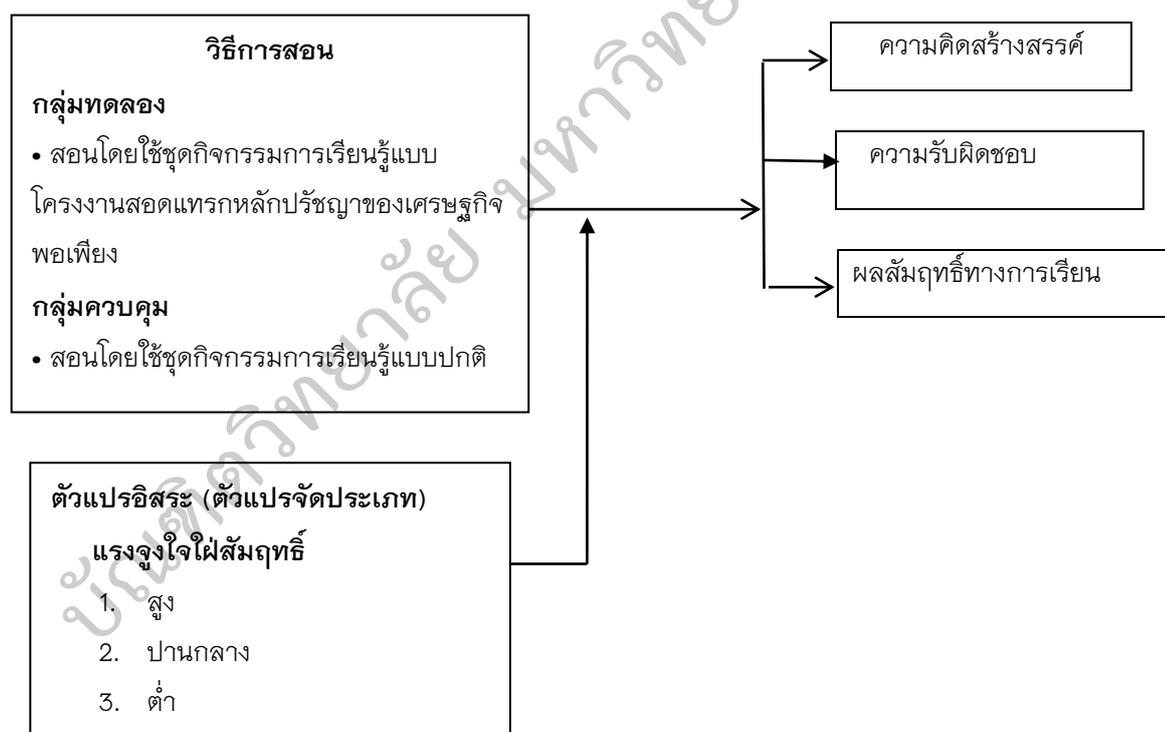
2. เพื่อเปรียบเทียบ ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกลุ่มที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติ

3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรวิธีการเรียนซึ่งมีอยู่ 2 วิธี คือ วิธีเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติ และตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ปานกลาง และต่ำ ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (ตัวแปรจัดกระทำ)

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบะฮีวิทยาคม จำนวน 2 ห้อง โรงเรียนบ้านบัวราษฎร์บำรุงจำนวน 3 ห้องเรียน โรงเรียนเทพสวัสดิ์วิทยา จำนวน 1 ห้อง และโรงเรียนช่างมิ่งพิทยานุกูล จำนวน 1 ห้อง รวมจำนวน 206 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนบะฮีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 63 คน ซึ่งมาจากเทคนิคการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random) โดยการจับสลาก และสุ่มเข้ารับการทดลอง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือจัดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง จำนวน 33 คน ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวน 30 คน ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ 4.69 คือ เหมาะสมมากที่สุด

1.2 ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับ 4.45 คือ เหมาะสมมาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ เรื่อง อาหารพื้นเมืองอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) ตั้งแต่ .20 ถึง .76 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .22 ถึง .94 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95

2.2 แบบวัดความรับผิดชอบ แบบปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) ตั้งแต่ .20 ถึง .76 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .22 ถึง .94 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาหารพื้นเมืองอีสานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) ตั้งแต่ .20 ถึง .76 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .22 ถึง .94 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95

2.4 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาดำเนินการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งหมด 40 ชั่วโมง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. สอบวัดก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลางและต่ำ

2. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และชุดการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

3. ดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และชุดการจัดการเรียนรู้แบบปกติในแต่ละกลุ่มจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง จำนวน 10 สัปดาห์ รวม 40 ชั่วโมง

4. สอบวัดหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับเดียวกับการสอบวัดก่อนเรียน

5. นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือได้แก่การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) การหาค่าความยาก (Difficulty : p) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) ของข้อสอบรายข้อ และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบแบบทดสอบ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR-20

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทดสอบค่าที่ (t – test for Dependent Samples and Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (ANCOVA)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และที่เรียนโดยใช้ ชุดการเรียนรู้แบบปกติก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน แต่หลังเรียนแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความรับผิดชอบระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน แต่หลังเรียนแตกต่างกันโดยนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน แต่หลังเรียนแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน เมื่อเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและชุดการเรียนรู้แบบปกติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ตัวแปรวิธีการเรียนซึ่งมีอยู่ 2 วิธี คือ วิธีเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิธีการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบปกติและตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ปานกลาง และต่ำ ไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อความคิดสร้างสรรค์ แต่มีปฏิสัมพันธ์กันส่งผลต่อความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบูรณาการเข้ากับการสอนในรูปแบบอื่นเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้เป็นเนื่องจากเป็นหลักการที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด ความรู้ และการประยุกต์ใช้ ได้เป็นอย่างดี

1.2 ผลการวิจัยนี้ พบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้นมีเมื่อได้รับการสอนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงขึ้น และแตกต่างกับนักเรียนกลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น การพัฒนานักเรียนในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญต่อความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ครูจึงควรหากิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจ สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.3 ผลการวิจัยนี้ พบว่า การสอนที่มีรูปแบบนั้น ส่งผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มากกว่าการสอนปกติ ดังนั้นครูควรออกแบบพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีรูปแบบที่อาศัยแนวคิด ทฤษฎีที่เหมาะสมรองรับ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

1.4 ผลการวิจัยนี้ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นมีความแตกต่างกับนักเรียนกลุ่มปานกลาง และต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในนักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเรียนโดยชุดการเรียนรู้แบบปกติดังนั้นครูควรให้ความสนใจในการพัฒนาให้มีความสำคัญในการช่วยเหลือกลุ่มต่ำให้มาก จะมีความสำคัญในการที่ผู้เรียนปรับตัวให้อยู่ร่วมในสังคมได้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาครั้งนี้ แม้จะพบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จะมีการทำพฤติกรรมที่แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาช่างอาหารพื้นเมืองอีสาน มากกว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม แต่ยังไม่อาจสรุปได้ว่าการทำพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องหรือไม่ จึงอาจทำการวิจัยในระยะติดตามผลต่อไปได้

2.2 ควรมีการวิจัยโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยบูรณาการเข้ากับวิธีการสอนแบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอื่นๆ และตัวแปรด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะการคิดแบบอื่น เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเทคนิคการสอน เพื่อให้นักเรียนทั้งสามกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ปานกลาง และต่ำ ให้มีผลการเรียนใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.

บุญเลี้ยง ทุ่มทอง. แนวทางพัฒนาการสอนกระบวนการคิด. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.

_____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2553.

สำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ. สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 – 2553) จากข้อมูลผลการประเมินของ สมศ. ระหว่างปีการศึกษา 2549 – 2551 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เข้าถึงได้จาก <http://www.thai-school.net/download.php?id=1329>, 2552.

สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ.2549-2553), 2553.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. รายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน. สกลนคร : โรงพิมพ์สกลนครการพิมพ์, 2554.

_____. รายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน. สกลนคร: โรงพิมพ์สกลนครการพิมพ์, 2555.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร